

LES 4

Les 4 : Familiennaam

Achtergrondinformatie leerkracht:

In deze les wordt stilgestaan bij de betekenis van een voor- en familiennaam. Daarnaast maken de leerlingen ook hun eigen wapenschild.

Essentie van de les:

De leerlingen ontdekken waarom ze een voornaam en een familiennaam hebben en komen indien mogelijk hun betekenis te weten.

Voorkennis:

Les 1: mijn familieboom

Les 2: op speurtocht in het verleden

Benodigdheden en voorbereiding:

1. Websites met betekenis van familienamen (ongebruiksvriendelijk).
2. Website met de verspreiding van familienamen
3. Werkblaadjes bij de les
4. Prenten van wapenschilden

Eindtermen:

Mens en maatschappij - Tijd:

3.6 hun afstamming aangeven tot twee generaties terug.

3.8 kunnen aan de hand van een voorbeeld illustreren dat een actuele toestand, die voor kinderen herkenbaar is, en die door de geschiedenis beïnvloed werd, vroeger anders was en in de loop der tijden evolueert.

3.9 tonen belangstelling voor het verleden, heden en de toekomst, hier en elders.

Muzische vorming - Beeld:

1.4 plezier en voldoening vinden in het beeldend vormgeven en genieten van wat beeldend is vormgegeven.

1.6 tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.

tijd	INLEIDING	materiaal
min. '5	<p>Intro: brief Misia:</p> <p><i>Dag iedereen</i></p> <p><i>Kennen jullie eigenlijk mijn volledige naam? Die is eigenlijk Maria Zofia Olga Zenajda Godebska. Maar iedereen noemt me dus Misia. Maria is mijn echte voornaam. Zofia, Olga en Zenajda zijn mijn 2de, 3de en 4de naam. Ik heb dus vier voornamen in totaal. Mijn familiennaam is Godebska. Ik heet dus helemaal anders dan mijn grootvader "Adrian François Servais". Hoe zou dat komen, denk je?</i></p> <p><i>Weet je wat Godebska betekent? Het is eigenlijk afgeleid van een voornaam: "Godzimir". Mijn overoverovergrootouder moet dus "Godzimir" geheten hebben, en toen kregen zijn kinderen de familiennaam Godebski. (Grappig trouwens, mijn naam eindigt op een a omdat ik een meisje ben. Maar mijn broers heten Godebski, met een i.)</i></p> <p><i>Maar genoeg over mij. Nu jullie meer weten over mijn familie, is het tijd om eens naar jullie familie te kijken.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • brief Misia • Naam noteren op het bord
tijd	MIDDEN	materiaal
min. '10	<p>Tijdens dit kring- of klasgesprek wordt er gesproken over "namen".</p> <p>1. Beroemde persoon:</p> <p>Om het gesprek te beginnen kan net zoals in het Ketnet-programma 'Ben ik familie van' aan de kinderen gevraagd worden of zij misschien familie zouden kunnen zijn van bekende personen.</p> <p>Misia had eigenlijk een beroemde grootvader: Adrien François Servais.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Van welke (bekende) persoon zouden jullie willen afstammen? Waarom? • Welke talenten hebben zij die jullie ook hebben? Misschien was één van jullie voorouders wel een bekende acteur, voetballer, muzikant, wetenschapper, schrijver,... 	

min.
'10

2. Voornaam:

Misia heeft wel vier voornamen (verwijzing naar het bord).

- Heb je één voornaam of meerdere voornamen?
- Als je meerdere voornamen hebt, welke zijn die?
- Waarom hebben je ouders deze voornaam (of voornamen) gekozen?
- Wat betekent jouw voornaam?
- Ik vind mijn eigen voornaam: leuk – saai – origineel – gewoon. Waarom?

Bijnaam (roepnaam, koosnaam). Misia is eigenlijk een bijnaam. Misia betekent "beertje" in het Pools.

- Hebben jullie soms ook een bijnaam?

min.
'15

3. Familiennaam

Vervolgens komt de familiennaam aan bod. Eerst staan we stil bij wat een familiennaam is.

- Hebben je ouders je familiennaam ook gekozen?
- Van wie krijg je je familiennaam?
- Heeft iedereen in de familie dezelfde familiennaam?

Eventueel ook verwijzen naar de nieuwe naamwetgeving sinds 2014 waarbij je twee familienamen kan hebben (zoals in Spanje) of de familiennaam van je moeder ipv die van je vader.

Daarna gaan we verder in op wat een familiennaam kan betekenen. De leerkracht geeft eerst een woordje uitleg: familienamen kan je indelen volgens hun herkomst of betekenis. Er zijn vier 'soorten' familienamen: afstammingsnamen, eigenschapsnamen, beroepsnamen en geografische namen. We sommen kort de vier types familienamen op en geven enkele voorbeelden:

- **NAMEN DIE VERWIJZEN NAAR EEN VOORNAAM:**
Een afstammingsnaam is een familiennaam die afgeleid is van de voornaam van je voorvader of voor moeder: Janssens, Geerts, Van Lysebeth, Ivanov, namen die eindigen op oğlu, ...
- **NAMEN DIE VERWIJZEN NAAR EEN EIGENSCHAP:**
Een eigenschapsnaam vertelt je iets over een eigenschap van één van je voorouders. Dat kan een lichamelijke eigenschap zijn of een karaktereigenschap: Achahbar (de blonde), De Bruyne (bruinharig), Rossi (roodharig), Decorte, Nagy (de grote), ...

- **NAMEN DIE VERWIJZEN NAAR EEN BEROEP:** Een beroepsnaam vertelt je welk beroep één van je voorouders uitoefende: Smith (smid), Timmerman, De Leersnyder, Cuypers, Müller (molenaar)...
- **NAMEN DIE VERWIJZEN NAAR EEN PLAATS:** Een geografische naam verklapt waar één van je voorouders leefde: Vandevelde, Van Caneghem, Van den Bossche of Silva (nabij een bos)...

Welke soort familienaam had Misia denk je? (een afstammingsnaam)

Voor de leerkracht: meer achtergrondinformatie omtrent deze soorten familienamen is te vinden via deze link: <http://familienaam.be/alles-over-familienamen/groepen>

Leerlingen mogen vervolgens vrij vertellen wat ze weten over hun familienaam:

- Wat betekent jouw familienaam?
- Waar komt hij vandaan?
- Welk soort familienaam is het (afstammingsnaam, eigenschapsnaam, beroepsnaam of geografische naam)?
- Welke familienaam zou je voor jezelf kiezen en waarom?

→ Het is voor kinderen erg leuk om de verspreiding van hun familienaam in België te zien op een kaart. Dit kan eenvoudig door de website www.familienaam.be te projecteren op een scherm in de klas.

→ Via het invullen van hun familienaam in het zoekvenster op deze website zien de leerlingen hoeveel (familie)naamgenoten er in België woonden in 2008 en waar deze zich bevonden. Opgelet: familienamen moeten in het zoekvenster met de juiste hoofdletters ingevuld worden.

Om de betekenis van familienamen te achterhalen kan je volgende informatiebron gebruiken:
 Woordenboek familienamen (vind je in de bibliotheek)
 Debrabandere, F.
 Woordenboek van de familienamen in België en Noord-Frankrijk.

tijd

SLOT

materiaal

'25
 totaal

Misia: mijn papa is erg fier op dit hier. Dit is een "wapenschild" van zijn familienaam. Weet je wat een wapenschild is?

Een wapenschild is een teken dat verbonden is aan een familie of een groep mensen. Vroeger kon je zo'n teken vinden op het schild van een ridder of op een vlag. Bij mijn papa staat het op de schouw. Iedere familie kan een wapenschild hebben als hij dat wil, maar niet elke familie heeft er een. Maar er zijn wel enkele regels.

Je kan geen wapenschild gebruiken dat al bestaat, je moet dus zelf je wapenschild uitvinden. Op een wapenschild staan vaak dieren of symbolen en speciale kleuren. Elk symbool heeft een betekenis. Misschien kunnen jullie zelf eens een wapenschild proberen maken?

Impressie: kennismaking met wapenschilden

Kies een wapenschild uit:

De prenten van verschillende bestaande wapenschilden worden op de banken gelegd en de leerlingen mogen er elk één uitkiezen.

De leerkracht stelt volgende vragen:

- Waarom koos je dit schild?
- Wat staat erop?
- Waarom heb je het gekozen?

De leerkracht stelt gerichte vragen zodat de leerlingen leren wat een wapenschild is.

Maken jullie nu eens jullie eigen wapenschild?

Expressie: zelf een wapenschild ontwerpen

De leerlingen maken hun eigen wapenschild. Ze krijgen het kopieerblad met de vormen en kleurensymboliek en met het stappenplan om hun wapenschild te maken. Eerst wordt het ontwerp in potlood gemaakt. Daarna worden de lijnen in stift gezet en wordt alles ingekleurd en versierd.

Ze volgen het stappenplan en houden rekening met:

- **Vorm:** Welke vorm vind ik mooi?
Wat past er bij mij?
- **Verdeling:** We verdelen het schild in 2 delen.
Kies ik voor een rechte of schuine verdeling?
- **Kleuren:**
kies een metaalkleur en/of andere kleur.
- **Afbeeldingen:**
 - Ene kant: IK (je goede eigenschappen, talenten of een dier waarmee je jezelf vergelijkt)
 - Andere kant: MIJN FAMILIE (symbool voor je woonplaats, eigenschappen of kenmerken van je familie, wat wil je familienaam zeggen?)
- **Spreuk:** Plaats onder het wapenschild een spreuk die je zelf verzint. (Enkele voorbeelden: Eendracht maakt macht, durf denken, de waarheid zal overwinnen, altijd liefde...)
- **Verdere afwerking:** Hoe kan het wapen nog verder versierd worden? Bijvoorbeeld een helm, vleugels, krans er bovenop.

Als de wapenschilden klaar zijn, kan er een tentoonstelling georganiseerd worden van de wapenschilden in de klas.

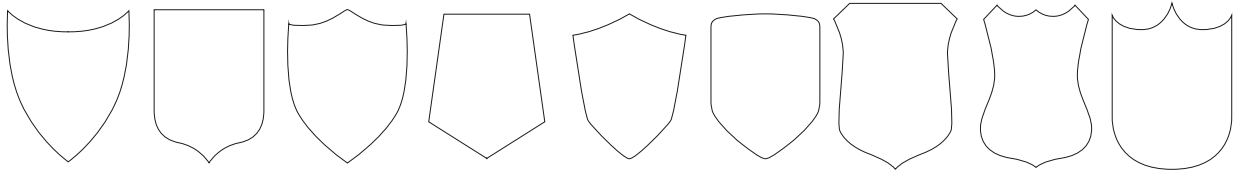
- Voorbeelden van wapenschilden in de bijlage.

- Werkblaadje

Opdracht : Maak je eigen wapenschild

1. Kies een schildvorm. Welke vorm vind je mooi of past er bij jou?

2. Verdeel je schild in twee delen. Bijvoorbeeld door een verticale, schuine of horizontale lijn te trekken.

3. Geef kleuren aan je schild. Kies per vak in je schild een metaalkleur en/of een andere kleur uit die je graag ziet of die bij jou past.
Je kan één van deze twee metaalkleuren kiezen:

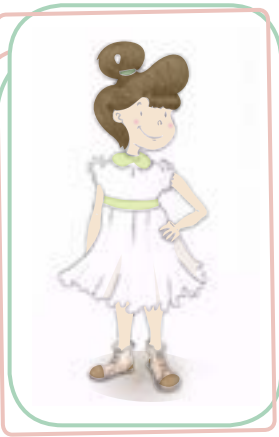
GOUD = GEEL	SLIM, LUXE
ZILVER	VRIENDSCHAP

En een van de volgende kleuren:

BLAUW	SLIM, EERLIJK
ROOD	DAPPER, MOEDIG
GROEN	BLIJ
ZWART	STERK
PAARS	TROTS
BRUIN	EERLIJK

4. Plaats een tekening in elk deel van je schild.

- Aan de ene kant teken je een teken dat goed bij jou past: je goede eigenschappen, een talent van jou, een dier waarmee je jezelf vergelijkt...
- Aan de andere kant teken je een figuur die bij je familie past: de betekenis van je familienaam, een kenmerk dat typisch is voor je familie, een symbool voor je woonplaats...

Hieronder vind je wat inspiratie:

BEER	KRACHT
EENHOORN	MOEDIG - DAPPER
DRAAK	BESCHERMING - KRACHT
LEEUW	MOED - DAPPER
PAARD	SNEL
BIJ	GOEDE WERKER
DUIF	VREDE
BLOEM	MOOI - LIEFDE

5. Verzin een spreuk die bij jou past, ja kan die spreuk er bij schrijven. Enkele voorbeelden zijn: durf denken, de waarheid zal overwinnen, altijd liefde...
6. Je kan je schild nu nog verder afwerken door bijvoorbeeld iets bij je schild te plaatsen: een helm, vleugels, een krans...

Les 4 : bijlagen

- Brief Misia inleiding: druk af en stop in een enveloppe
- Brief Misia met wapenschild van de familie: druk af en stop in een enveloppe
- Voorbeelden andere wapenschilden: druk af en knip het blad in twee
- Bronvermeldingen wapenschilden:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wapenschild_Holsbeek.jpg

https://nl.wikipedia.org/wiki/Wapen_van_Heerlen

<http://publicdomainvectors.org/nl/vrije-vectoren/Gliwice-wapenschild-vectorillus-tratie/24209.html>

<http://www.tielt.be/product/385/wapenschild>

<http://publicdomainvectors.org/nl/vrije-vectoren/Vector-tekening-van-wapenschild-van-Bialystok-stad/24220.html>

<http://publicdomainvectors.org/nl/vrije-vectoren/Vector-tekening-van-wapenschild-van-Boudry-stad/24793.html>

Dag iedereen

Kennen jullie eigenlijk mijn volledige naam? Die is eigenlijk Maria Zofia Olga Zenajda Godebska. Maar iedereen noemt me dus Misia. Maria is mijn echte voornaam. Zofia, Olga en Zenajda zijn mijn 2de, 3de en 4de naam. Ik heb dus vier voornamen in totaal. Mijn familienaam is Godebska. Ik heet dus helemaal anders dan mijn grootvader "Adrian François Servais". Hoe zou dat komen, denk je?

Weet je wat Godebska betekent? Het is eigenlijk afgeleid van een voornaam: "Godzimir". Mijn overoveroverovergrootouder moet dus "Godzimir" geheten hebben, en toen kregen zijn kinderen de familienaam Godebski. Grappig trouwens, mijn naam eindigt op een a omdat ik een meisje ben. Maar mijn broers heten Godebski, met een i.

Maar genoeg over mij. Nu jullie meer weten over mijn familie, is het tijd om eens naar jullie familie te kijken. bewaard.

Misia

Dag iedereen

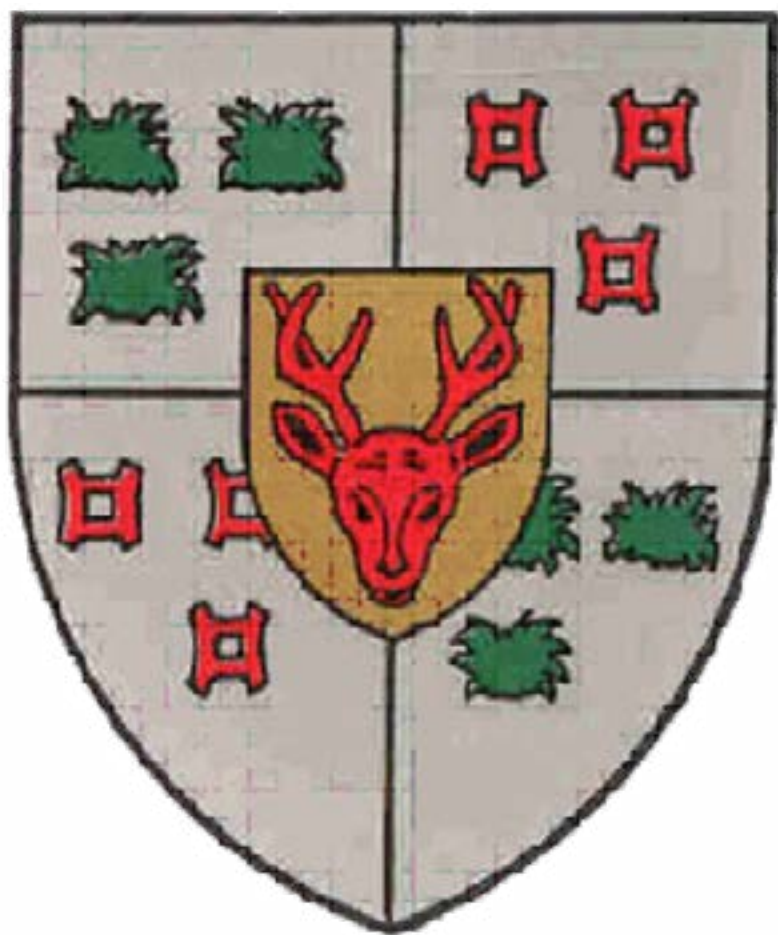
mijn papa is erg fier op dit hier. Dit is een "wapenschild" van zijn familienaam. Weet je wat een wapenschild is?

Een wapenschild is een teken dat verbonden is aan een familie of een groep mensen. Vroeger kon je zo'n teken vinden op het schild van een ridder of op een vlag. Bij mijn papa staat het op de schouw. Jede-re familie kan een wapenschild hebben als hij dat wil, maar niet elke familie heeft er een. Maar er zijn wel enkele regels. Je kan geen wapenschild gebruiken dat al bestaat, je moet dus zelf je wapenschild uitvinden. Op een wapenschild staan vaak dieren of symbolen en speciale kleuren. Elk symbool heeft een betekenis. Misschien kunnen jullie zelf eens een wapenschild proberen maken?

Misia

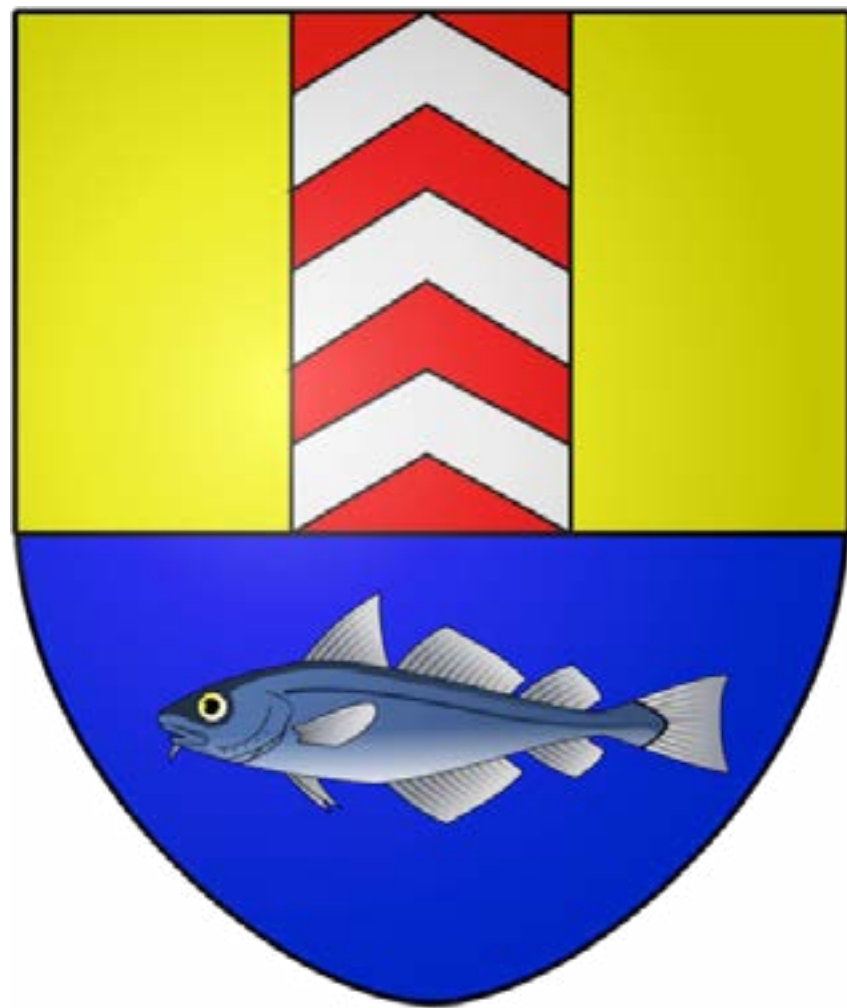

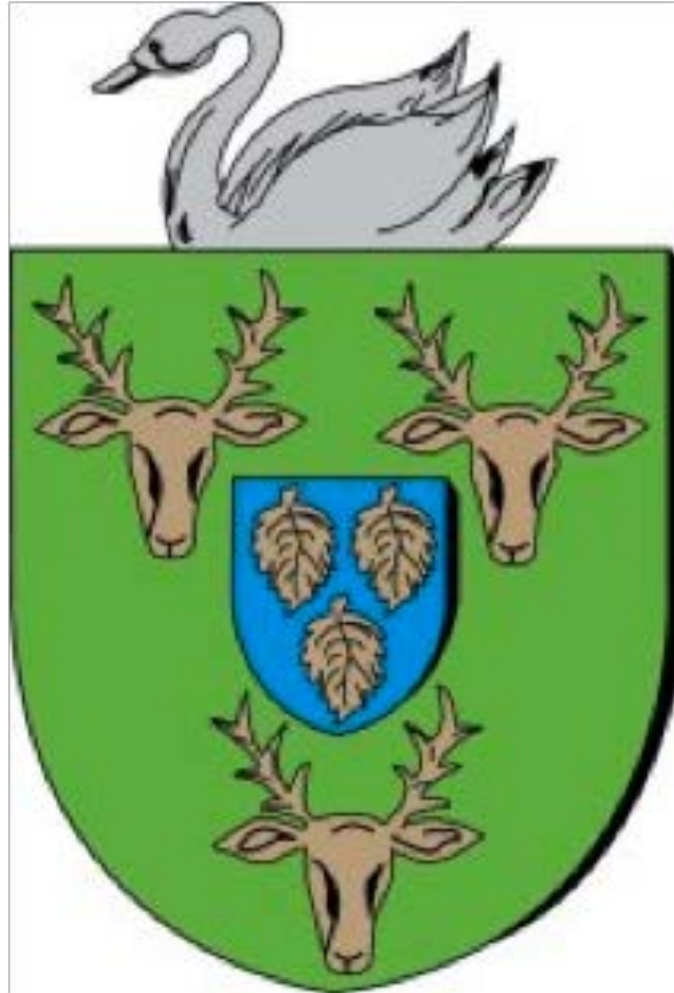

Tot ziens!

